Prenumerata wynosi:
w Austro-Węgrzech
rocznie . . . . . . K 9·40
półrocznie . . . . K 5·—
kwartalnie . . . . K 3·—
Numer pojedynczy 25 hal.

Inseraty
kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego drobnym drukiem 40 halerzy.

METALOWIEC

ORGAN
ZWIĄZKU METALOWCÓW W AUSTRYI
WYCHODZI CO SOBOTĘ WIECZÓR.
TELEFONU Nr 1399 TELEFONU Nr 1399

Redakcya, administracya i ekspedycya:
Kraków, Zwierzyniecka 10.
codziennie otwarte od 11—1 w południe

Redakcya rękopisów nie zwraca, bezimiennych listów nie uwzględnia, nieopłaconych nie przyjmuje.

Numer 16. | Kraków, 22 kwietnia 1911. | Rocznik V.

Związek Metalowców w Austryi w 1910 r.

Z zestawienia rachunkowego Związku metalowców za rok 1910, które ogłaszamy w niniejszym numerze wynika, że jest ono o wiele korzystniejsze, jak za rok 1909. Depresya w przemyśle metalowym która ciążyła przez 2 lat, wprawdzie jeszcze nie minęła zupełnie, lecz daje się zauważyć polepszenie, bo w przeciwieństwie do roku 1909, który został zamknięty wyższemi wydatkami, jak dochodami, rok 1910 zamknięty został nadwyżką w dochodach 19.282 kor. 90 halerzy. Ogólne dochody wyniosły 1,169.106 kor. 31 hal., rozchody 1,149.823 kor. 41 hal. (98·4 procent dochodów). Ogólne dochody zmniejszyły się w tym roku o 15.299 kor 86 h. zaś rozchody o 78.783 kor 07 h.

Dochód ze samych wkładek zmniejszył się o 26.515 kor 62 h, pochodzi to stąd, że członkowie I klasy zapłacili mniej wkładek, jak w roku 1909 i to o 56.507. Wynosi to różnicę 28.253 kor 50 h, wkładki II klasy 28 h, która jest zamkniętą skutkiem tego się zmniejszyły o 1.188 kor. 60 h. Natomiast wkładki 24 h. dla kobiet i młodocianych zwiększyły się o 1.788 kor. 48 h. Wpisów i duplikatów wpłynęło 1.138 kor więcej, jak w 1909.

Największą część ogólnych dochodów stanowią opłaty członków, bo 92·8 procent. Z tego wypada na wkładki I klasy 50 hal. 88·8 procent, na wkładki II kl. 28 hal. 0·4 procent, na wkładki 24 h. 2·3 procent. Zaś gdy się podzieli same wkładki, to przypada na wkładki 50 h. 95·7 procent, na 28 h. 0·4 procent, na 24 h. 2·5 procent, na wpisy i duplikaty 1·4 procent. Ulokowany kapitał Związku w kasach oszczędności przyniósł o 18. 610 kor. 23 h. większy procent, jak w 1909, natomiast dochody z domu się zmiejszyły o 601 kor. 35., tak, że kapitał ulokowany w kasach oszczędności zwiększył się o 18.008 kor. 88 h.

Dochody z zabaw i bibliotek zmniejszyły się o 6.793 kor. 12 halerzy.

Ogólne wydatki dzielą się następująco: 47·8 procent na zapomogi, 22·5 procent na cele oświatowe, 5·6 procent na agitacyę, 19·9 procent na koszta administracyjne, 1·3 procent na wkładki do komisyi zawodowej i 2·9 procent na wydatki różne.

W porównaniu z r. 1909 wydatki na zapomogi zmniejszyły się o 85.705 kor. 58 h. na komisyę zawodową o 373 kor. 11 h. Powiększyły się wydatki na cele oświatowe o 2.247 kor. 02 h., na agitacye o 2.415 kor. 22 h., na administracyę o 626 K 62 h., na różne wydatki o 2.006 kor. 76 h.

Wydatki na zapomogi dla bezrobotnych zmniejszyły się o 45.100 kor. 15 h., taksamo zmniejszyły się wydatki dla podróżnych o 4.201 kor. 95 h., nadzwyczajne o 24.932 kor 68 hal. Powyższe zmiany wykazują, że w r. 1910 kryzys się nieco zmniejszył. Zwiększyły się wydatki na koszta przesiedlenia, a to o 367 kor. 13 h., zapomoga dla chorych o 895 kor. 10 h., pośmiertne o 1425 kor.

Koszta pomocy prawnej zmniejszyły się prawie o połowę bo o 14.158 kor. 03 halerzy. W stosunku do wszystkich zapomóg, wypada na bezrobotne 72·7 procent, podróżne 6·7 procent, koszta przesiedlenia 2·9 procent, nadzwyczajne 11·1 procent, dodatek dla chorych 1·5 procent, pomoc prawna 2·6 procent. W stosunku do wszystkich wydatków wypada zapomoga dla bezrobotnych 34·8 procent, podróżne 3·2 procent, koszta przesiedlenia 1·4 procent, nadzwyczajne 5·3 procent, dodatek dla chorych 0·7 procent, pośmiertne 1·2 procent, pomoc prawna 1·2 procent.

Wydatki na cele oświatowe prawie że się nie zmieniły. W roku 1909 wydano 27.607 kor. 90 h., a w r. 1910 27.730 kor. 23 hal.

Na prenumeratę pism wydano w r. 1909 229.012 kor. 68 h., a w r. 1910 231.137 kor. 37 h. (t. j. o 2.124 kor. 69 h.). Wydatki na agitacye w poszczególnych okręgowych sekretaryatach zwiększyły się o 2.896 kor. 49. h., natomiast zmniejszyły się wydatki na wyjazdy i dyety o 481 kor. 27 h.

Wydatki na administracyę powiększyły się na podniesienie pensyi o 14.965 kor. na mieszkanie i opał o 69 kor. 93 h., administracya grup miejsc. o 4.058 kor. 11 h. Mniejsze wydatki wykazują prowizye kasyerów o 154 kor. 38 h., siły pomocnicze o 2.824 kor. 33 h., porto i kancelaryjne o 6.059 kor. 77 h., roboty drukarskie, introligatorskie o 9.427 kor. 94 h.

Biura pośrednictwa kosztowały 5.666 kor 50 h. (w roku 1909 5.522 kor. 40 h.), prenumerata pism kosztowała 236 kor. (+ 24 kor.), pensye 2.080 kor. (+ 150 kor.), siły pomocnicze 524 kor. 40 hal. (+ 13 kor. 80 h.), porto i kancelaryjne 839 kor. 30 h. (— 5 kor. 50 h.), Drukarnie 946 kor. 80 h. (— 68 kor. 20 h.), mieszkanie i światło 1.040 kor. (+ 50 kor.), wydano zatem więcej o 144 kor. 10 h. Oprócz tego wydano na powiększenie bibliotek 15.876 kor. 59 h., a na inwentarz 5.171 kor. 98 h.

Z początkiem roku było członków 50.858, a z końcem 1910 51.000. Stan członków zwiększył się o 142 członków. Procentowo wynosi to 0.3 procent.

Według okręgów agitacyjnych rozdziela się stan członków następująco:

Wiedeń 30.625 (więcej o 1.088), St. Pölten 2.267 czł. (więcej o 514), W. Neustadt 1444 czł. (mniej o 291), Linc 574 czł. (więcej o 16), Steyer 505 czł. (mniej o 194), Solnogród 147 czł. (więcej o 14), Insbruk 418 (więcej o 45), Dornbirn 201 (więcej o 120), Grac 1951 czł. (więcej o 253), Leoben 729 czł. (mniej o 170), Celowiec 398 czł. (mniej o 47), Lublana 158 czł. (więcej o 48), Tryest 763 (więcej o 120), Praga 755 czł. (mniej o 154), Pilzno 323 czł. (mniej o 246), Komotau 2.181 (więcej o 202), Reichenberg 1.068 (więcej o 40), Berno 2.111 (mniej o 1.184), Witkowice 1.704 (mniej o 148), Ołomuniec 1.044 czł. (mniej o 50), Kraków 1.634 (więcej o 166).

Według krajów dzieli się stan członków: Niższa Austrya 34.336 czł. (wzrost o 1.311), Wyższa Austrya 1.079 (ubytek 178), Solnogród 147 czł. (wzrost o 14), Tyrol i Przedarulania 619 czł. (wzrost o 165), Styrya 2.680 czł. (wzrost o 83), Karyntya 398 czł. (ubytek o 47), Kraina 158 czł. (wzrost o 48), Pobrzeże 763 czł. (wzrost o 120), Czechy 4.327 czł. (ubytek o 158), Morawa 3.678 czł. (ubytek 1.358), Śląsk 1.181 czł. (ubytek o 24), Galicya 1.634 czł. (wzrost o 166). W tych cyfrach są już i kobiety wliczone.

Kobiet razem jest 2.642 zorganizowanych w związku, z tego przypada na Wiedeń 2.365 czł., na Niższą Austryę (z wyjątkiem Wiednia) 106, na Wyższą Austryę 1, Tyrol i Przedarulanię 18, Styryę 8, Czechy 39, Morawę 83, Śląsk 22.

Gdy się nad tem sprawozdaniem zastanowimy głębiej, to spostrzeżemy, że w Niższej Austryi, a w szczególności w Wiedniu, uzyskano największą ilość członków. Natomiast największy ubytek członków wykazują Czechy i Morawa, a w szczególności Berno. Ubytek członków w tych krajach przypisać należy w bardzo wielkiej mierze ruchowi separatystycznemu. Jakie skutki to przyniesie, to wykaże niezawodnie nie długa przyszłość. Zmniejszenie się wkładek o 56.507 w I. klasie ogranicza się prawie, że w całości na Morawy. To jednak nie może nas usposobić do pesymizmu, bo prócz tych ciemnych stron, mamy także i jasne, jeżeli zważymy, że pomimo wszystkiego uzyskaliśmy wyższy stan członków a i stan kasowy się podniósł. Powinno nas to zachęcić do dalszej pracy organizacyjnej. Kryzys osiągnął już najwyższy punkt i idziemy teraz do lepszych czasów, dlatego niema już obawy o przyszłość. Robotnicy metalowi poznali już siłę organizacyi i mają tysiące przykładów na to, że tylko organizacya zawodowa jest jedyną siłą w walce o wyzwolenie socyalne. Przekona się i ta część robotników, która jeszcze dziś jest indyferentną lub stoi w organizacyach wrogich nam, że ich szczęście i przyszłość leży tylko w ramach międzynarodowej organizacyi zawodowej. Przedsiębiorcy budują coraz silniejszą organizacyę, nie pytają się o narodowość lub wyznanie swych członków. Te organizacye pracodawców mają nie inny cel, jak zgnieść naszą siłę, a zaprzęgnąć robotników wszystkich narodów do jarzma kapitalizmu i uniemożliwić im wszelkie dążenia do poprawy bytu. Codziennie prawie się z tem spotykamy. Metalowcy wysunięci są na pierwszy ogień, stoją w pierwszych szeregach. I o ten zaszczyt muszą dalej walczyć, zdobywając nowych członków dla organizacyi Związku metalowców, aby nasza pozycya w walce była coraz silniejszą. Czem więcej nas będzie, tem prędzej zdobędziemy lepsze warunki, tem wcześniej przygotujemy upadek dzisiejszego porządku społecznego. Dlatego hasłem naszem jest: Naprzód poprzez wszystkie przeszkody!

Związek Metalowców w Austryi.

Zamknięcie rachunkowe za rok 1910.

Dochody	Koron	hal.	Koron	hal.
I. Wkładki.				
2,077.035 wkładek tyg. po 50 h. . .	1,038.517	50		
17.021 „ „ „ 28 „ . .	4.765	88		
112.783 „ „ „ 24 „ . .	27.067	92		
24.761 wpisowych . . „ 60 „ . .	14.856	60		
478 książek legit. „ 20 „ . .	95	60	1,085.303	50
II. Dochód ze złożonych kapitałów.				
Dochód z domu	3.922	60		
Procenty od złożonych kapitałów . .	40.483	10	44.405	70
III. Różne dochody.				
Kary biblioteczne	1.336	40		
Dochody z zabaw	13.991	15		
Wkładki zapomogowe	20.038	76		
Inne dochody	4.030	80	39.397	11
Suma dochodów . .	.	.	1,169.106	31
Majątek dnia 31 grudnia 1909 . . .	.	.	1,096.553	—
			2,265.659	31

Rozchody	Koron	hal.	Koron	hal.
I. Zapomogi.				
Zapomoga dla bezrobotnych	399.662	02		
Zapomoga na podróż i noclegi . . .	36.984	91		
Koszta przesiedlenia	15.644	34		
Zapomogi nadzwyczajne	61.253	95		
Zapomogi dla chorych	8.404	85		
Zapomogi pośmiertne	13.580	—		
Obrona prawna	14.165	77	549.695	84
II. Środki kształcenia.				
Wykłady i odczyty	27.730	23		
Abonament pism i druki	231.137	37	258.867	60
III. Koszta agitacyi.				
Koszta podróży i dyety	22.346	90		
Koszta sekretaryatów okręgowych . .	41.840	04	64.186	94
IV. Koszta administracyi.				
Pensye	115.265	—		
Prowizye kasyerów	37.734	19		
Siły pomocnicze	6.164	67		
Porto i wydatki kancelaryjne	12.472	32		
Koszta druków i robót introligatorskich	16.089	24		
Lokal, opał i światło	7.316	24		
Koszta administracyi grup	33.567	10	228.608	76
V. Komisya zawodowa.				
Wkładki do komisyi zawodowej . . .	.	.	15.447	87
VI. Różne wydatki.				
Odpisano z wartości biblioteki i inwentarza (30 procent)	24.091	79		
Odpisano z wartości domu (1 procent)	983	47		
Inne wydatki	7.941	14	33.016	40
Suma rozchodów . .	.	.	1,149.823	41
Majątek dnia 31 grudnia 1910 r. . . .	.	.	1,115.835	90
	.	.	2,265.659	31

II. Wykaz majątku za rok 1910.

Aktywa	Koron	hal.	Koron	hal.
I. Stan kasy.				
Gotówka dn. 31 grudnia 1910 w centrali	10.711	28		
„ „ 31 „ 1910 w grupach	125.927	08	136.638	36
II. Fundusze ruchome w instytucyach publicznych.				
Majątek w c. k. poczt. kasie oszczędn.	8.195	82		
„ w kasach oszczędności . . .	653.092	95	661.288	77
III. Różne fundusze.				
Różne należytości	.	.	171.859	51
IV. Inwentarz.				
Wartość ruchomości i bibliotek . . .	.	.	56.214	18
V. Nieruchomości.				
Wartość domu, Wiedeń V., Kohlgasse 27	.	.	97.363	88
	.	.	1,123.364	70

Passywa	Koron	hal.	Koron	hal.
I. Dobra obce.				
Różne należytości	.	.	7.528	80
II. Majątek z dnia 31 grudnia 1910 r.				
Majątek z roku poprzedniego	1,096.553	.		
Nadwyżka kasowa za rok 1910 . . .	19.282	90	1,115.835	90
	.	.	1,123.364	70

Za Zarząd Związku:

Henryk Heitzinger,
kasyer.

Maksymilian Guem,
rachmistrz.

Ludwik Exner,
przewodniczący.

Sprawdzono i zgodnie z księgami znaleziono:

Franciszek Drbal.

„Oesterreichischer Metallarbeiter".

I. Zamknięcie rachunkowe za rok 1910.

Przychody	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Abonament	170.241	10		
Inseraty	18.149	73	188.390	83
Procenty od złożonych kapitałów	.	.	1.622	—
Inne dochody	.	.	89	70
Suma dochodów	.	.	190.102	53
Majątek dnia 31 grudnia 1909	.	.	44.671	14
	.	.	234.773	67

Wydatki	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Honoraryum dla współpracowników	6.576	98		
Abonament i druki	813	86	7.390	84
Koszta ekspedycyi	.	.	33.075	37
Pensye	17.420	—		
Siły pomocnicze	3.577	38		
Porto i wydatki kancelaryjne	4.322	34		
Mieszkanie, opał i światło	2.604	76	27.924	48
Drukarnia	.	.	69.730	76
Odpisano z wartości inwentarza (30%)	378	72		
Inne rozchody	246	32	625	04
Suma wydatków	.	.	138.746	49
Majątek dnia 31 grudnia 1910	.	.	96.027	18
	.	.	234.773	67

II. Wykaz majątku za rok 1910.

Stan czynny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
I. Stan kasy.				
Gotówka dnia 31 grudnia 1910	.	.	615	30
II. Fundusze ruchome w instytucyach publicznych.				
Majątek w pocztowej kasie oszczędności	2.116	—		
„ w kasach oszczędności	75.939	89	78.055	89
III. Różne fundusze.				
Gdzieindziej złożone majątki	.	.	16.472	32
IV. Inwentarz.				
Wartość ruchomości	.	.	883	67
	.	.	96.027	18

Stan bierny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Majątek dnia 31 grudnia 1910.				
Majątek roku zeszłego	44.671	14		
Nadwyżka kasowa za rok 1910	51.356	04	96.027	18
	.	.	96.027	18

„Kovodelnik".

I. Zamknięcie rachunkowe za rok 1910.

Przychody	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Abonament	39.788	65		
Inseraty	156	60	39.945	25
Procenty od złożonych kapitałów	.	.	1.181	48
Inne dochody	.	.	39	60
Suma dochodów	.	.	41.166	33
Majątek dnia 31 grudnia 1909	.	.	31.743	79
	.	.	72.910	12

Wydatki	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Honoraryum dla współpracowników	1.641	14		
Abonament i druki	104	27	1.745	41
Koszta ekspedycyi	.	.	5.200	52
Pensye	7.800	—		
Porto i wydatki kancelaryjne	1.198	15		
Lokal, opał i światło	888	21	9.886	36
Drukarnia	.	.	16.996	34
Odpisano z wartości inwentarza (30%)	398	18		
Inne wydatki	175	04	573	22
Suma wydatków	.	.	34.401	85
Majątek dnia 31 grudnia 1910	.	.	38.508	27
	.	.	72.910	12

II. Wykaz majątku za rok 1910.

Stan czynny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
I. Stan kasy.				
Gotówka dnia 31 grudnia 1910	.	.	958	10
II. Fundusze ruchome w instytucyach publicznych.				
Majątek w c. k. pocztowej kasie oszczędności	937	43		
„ w kasach oszczędności	35.187	72	36.125	15
III. Różne fundusze.				
Gdzieindziej złożone majątki	.	.	2.127	02
IV. Inwentarz.				
Wartość ruchomości	.	.	929	75
	.	.	40.140	02

Stan bierny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
I. Dobra obce.				
Różne należytości	.	.	1.631	75
II. Majątek dnia 31 grudnia 1910.				
Majątek z roku zeszłego	31.743	79		
Nadwyżka kasowa za rok 1910	6.764	48	38.508	27
	.	.	40.140	02

„Metalowiec".

I. Zamknięcie rachunkowe za rok 1910.

Stan czynny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Abonament	.	.	9.152	—
Procenty od złożonych kapitałów	.	.	34	80
Suma dochodów	.	.	9.186	80
Passywa dnia 31 grudnia 1910	.	.	13.873	47
	.	.	23.060	27

Wydatki	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Honoraryum za współpracownictwo	600	—		
Abonament i druki	181	26	781	26
Koszta ekspedycyi	.	.	829	34
Pensye	1.530	—		
Prace pomocnicze	64	—		
Porto i wydatki kancelaryjne	769	43		
Lokal, opał i światło	412	30	2.775	73
Drukarnia	.	.	5.524	04
Odpisano z wartości inwentarza (30%)	.	.	151	86
Suma wydatków	.	.	10.062	23
Passywa 31 grudnia 1909	.	.	12.998	04
	.	.	23.060	27

II. Wykaz majątku za rok 1910.

Stan czynny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
I. Fundusze ruchome w instytucyach publicznych.				
Majątek w c. k. pocztowej kasie oszczędności	.	.	584	24
II. Różne fundusze.				
Gdzieindziej złożone majątki	.	.	5.292	69
III. Inwentarz.				
Wartość ruchomości	.	.	354	35
IV. Passywa z dniem 31 grudnia 1910.				
Passywa z roku zeszłego	12.998	04		
Niedobór za rok 1910	875	43	13.873	47
	.	.	20.104	75

Stan bierny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Dobra obce.				
Różne należytości	.	.	20.104	75
	.	.	20.104	75

„Metallurgico“.

I. Zamknięcie rachunkowe za rok 1910.

Przychody	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Abonament	.	.	3.840	—
Procenty od złożonych kapitałów	.	.	23	08
Suma dochodów	.	.	3.863	08
Majątek dnia 1 maja 1910	.	.	.	.
	.	.	3.863	08

Wydatki	Kor.	hal.	Kor.	hal.
Honoraryum za współpracownictwo	.	.	480	—
Koszta ekspedycyi	.	.	96	06
Porto i wydatki kancelaryjne	201	87		
Lokal, opał i światło	175	—	376	87
Drukarnia	.	.	1.638	—
Suma wydatków	.	.	2.590	93
Majątek 31 grudnia 1910	.	.	1.272	15
	.	.	3.863	08

II. Wykaz majątku za rok 1910.

Stan czynny	Kor.	hal.	Kor.	hal.
I. Stan kasy.				
Gotówka z dnia 31 grudnia 1910	.	.	357	48
II. Fundusze ruchome w instytucyach publicznych.				
Majątek w c. k. pocztowej kasie oszczędności.	.	.	1.000	—
	.	.	1.357	48

Stan bierny	Kor.	hal	Kor.	hal.
I. Dobra obce.				
Różne należytości	.	.	85	33
II. Majątek z dnia 31 grudnia 1910.				
Majątek z roku ubiegłego	.	.	.	.
Pozostałość kasowa za rok 1910	1.272	15	1.272	15
	.	.	1.357	48

1 Maja — Święto Robotnicze!

Metalowcy! Wstępujcie do komitetu majowego!

Metalowcy!

Bierzcie czynny udział w agitacyi wyborczej! Wstępujcie do komitetów wyborczych partyi socyalno-demokratycznej! Zbierajcie fundusz wyborczy!

Wybory do parlamentu rozpisane.

Według rozporządzenia ministerstwa spraw wewnętrznych z dnia 8 kwietnia b. r., wybory do Izby posłów odbędą się 13 czerwca.

Od chwili rozpisania wyborów, to jest od 8 kwietnia aż do ukończenia wyborów panuje w myśl § 4, ustawy o zgromadzeniach

zupełna wolność zgromadzeń wyborczych.

Każdy wyborca może w okresie wyborczym każdej chwili zwoływać publiczne zgromadzenia przedwyborcze bez zawiadomienia władzy.

Starostwo, ani policya, ani wójt nie mogą przeto w okresie przedwyborczym ani zakazywać zgromadzeń wyborczych, ani wtrącać się do nich w jakikolwiek sposób, ani też przysyłać na nie komisarzy rządowych.

Reklamacye.

Po wydrukowaniu list wyborców i doręczeniu ich zamawiającym zostaną w gminach rozpisane 14 dniowe terminy reklamacyjne, w czasie których listy będą wyłożone w urzędach gminnych, gdzie je będzie można wtedy przeglądać.

W gminach miejszych, gdzie listy nie będą drukowane, terminy reklamacyjne będą niewątpliwie wcześniej ogłoszone.

Dlatego towarzysze powinni pilnie baczyć i całą swoją uwagę na to zwrócić, by nie przeoczyć terminu reklamacyjnego!

Po wsiach i miasteczkach jest zwyczaj, że obwieszczenie o terminie reklamacyjnym ogłasza się na małej kartce, pismem nieczytelnem, w jednym egzemplarzu przylepionym na urzędzie gminnym. Codziennie należy więc kontrolować, czy takiego obwieszczenia urząd gminny już nie wywiesił.

Albowiem reklamacye są rzeczą bardzo ważną: trzeba będzie reklamować tych wyborców, których w spisie wyborców nie umieszczono, jakoteż wyreklamować z listy tych wszystkich, których umieszczono na niej nieprawnie.

Kto nie jest umieszczony w liście wyborców, a w terminie reklamacyjnym swego prawa wyborczego nie reklamuje, ten prawo wyborcze utraci i nie będzie mógł głosować.

Nadmieniamy jeszcze, że prawo wyborcze posiada każdy obywatel austryacki, który skończył 24 lat i przynajmniej od roku mieszka w tej samej gminie.

Przegląd społeczny.

Sanok. W jaki straszny i ohydny sposób ogłupiają klerykali ludzi, posłuży za dowód następujący przykład: U jednego z naszych towarzyszy prała bieliznę biedna wyrobnica, która wykonuje także roboty u kilku dewotek z Posady Olchowskiej. Zajęta w pierwszy dzień robotą nie wiele mówiła, tylko ciągle spoglądała po wszystkich kątach, a z największą uwagą obserwowała owego towarzysza, gdy przychodził na obiad lub też wieczór do domu. Żona naszego towarzysza, widząc u owej wyrobnicy to wielkie zakłopotanie, zwróciła się z zapytaniem, czem jest tak ogromnie zaniepokojona? W tej chwili twarz owej wyrobnicy rozweseliła się — można było wyczytać z jej twarzy objaw wielkiego zadowolenia, jak gdyby ją uwolniono z pęt jakiegoś dusiciela — i nieśmiało odpowiedziała: mam się panią o coś zapytać, ale przedstawia mi się to nieprawdopodobne. Mówiły mi panie (owe dewoty), że socyaliści i masony to się nigdy nie myją, nie czeszą, a także paznokci nie obcinają, aby się tym sposobem dyabłu przypodobać, i że pani mąż jest także takim, co się chce dyabłu spodobać — a tu widzę, że tak wygląda, jak każdy człowiek i wogóle nie widzę tutaj u państwa żadnych zmian, tylko tosamo, co w każdym domu. Żona naszego towarzysza nie omieszkała wyjaśnić owej wyrobnicy, co to są socyaliści i czego chcą — a owa wyrobnica wysłuchała tych słów prawdy z wielkiem zainteresowaniem, a przy ukończeniu rozmowy, swoim prostym rozumem wydała sąd o owych paniczkach, gdyż odpowiedziała: „i do czegóż to doprowadzi takie okłamywanie ludzi“.

W dwudziestem stuleciu — czasie największych walk o wolność i kulturę szerzą klerykali taką ciemnotę, gdzie już nawet kobieta ciemna wierzyć nie chce i drwi z tych osób, które liczą się do osób wykształconych.

Zaznaczamy, że brednie te szerzy kilka dewotek, udających wielkie mądrości, które zapewne nabyły tę mądrość przez wielkie kapelusze, które noszą, wobec których tylne koło od wozu jest zerem.

Wstyd i hańba, aby kobiety, których mężowie zajmują poważne stanowiska, takie brednie którym nawet trzechletnie dziecko nie uwierzy rozszerzały. Niema się co dziwić, bo cóżby taka obskurna dewota robiła, gdyby drugie kobiety — żony robotników nie obmówiła lub baj nie szerzyła — przecież ten ozór stanąłby jej kołkiem — nieprawdaż? To wszystko dowodzi o niskim poziomie inteligencyi u tych wielkich pań!

Jeżeli jeszcze raz o czemś podobnem posłyszymy, to wymienimy nazwiska tych dam, przyczem nie omieszkamy zająć się bliżej temi paniami i to każdą z osobna. A wtenczas będzie bal — niczem Edziu.

Z powodu strejków i bojkotów należy omijać następujące miejscowości:

Metalowcy wszystkich kategoryj: Baden (firma **H. Heim,** fabryka pieców); **Reinfeld nad Gölsą** (firma **Grundmann; Linz** (warsztaty statków firm **Stablimento tecnico); Reichramming** (firma **Sommer); Reichenberg** (firma **„Raf“** (fabryka automobilów).

Ślusarze kas żelaznych: Wiedeń (fabryka **Ignacy Patzak** XVIII Edwardgasse 4).

Kowale: Wiedeń (wszystkie kuźnie i warsztaty); **Krepstein** (firma **Pierwsze morawskie stalownie).**

Mosiężnicy: Wiedeń (firma **J. Mitoschinka.)** (firma **„Morawiawerke“ Machanek et Comp.)**

Blacharze i drikerzy: Wiedeń (firma **R. Beyer** VI. Gumpendorferstr. 83). **Mor. Ostrawa** (wszystkie warsztaty). **Zittau,** Saksonia (firma **Paweł Wolf,** fabryka blacharska i ornamentów **Schlettau). Ernst i Hecker** (fabryka metalowa).

Grawerzy: Wiedeń (firma **Lederer i Berann,** fabryka guzików, XVI. Nobilegasse).

Odlewacze: Dux (firma **Fr. Nikl i Tannwald,** odlewarnia żelaza).

Metallschläger: Gros Schönau, Zittau i Jonsdorf, (Saksonia) (wszystkie fabryki).

Robotnicy okrętowi: Linz (firma **Stablimento teenico).**

Nożownicy: Linz (firma **Redtbacher,** fabryka noży i nożyc.)

Pilnikarze: Wiedeń, Budapeszt.

Zgubiono następujące książeczki legitymacyjne:

Antoni Berak, ślusarz nr centr. 69.662, ur 31 maja 1880 w Marazdin, wstąpił 19 lipca 1903 w Gracu. Jakób Wollmann ślusarz, nr centr. 75.444, ur. 12 lipca 1870 we Wiedniu, wstąpił 24 lutego 1901. Ludwik Bauer ślusarz, nr centr. 72.713, ur. 22 stycznia 1863 we Wiedniu, wstąpił 21 sierpnia 1909 we Wiedniu XVII. Oskar Kostersitz elektromonter, nr centr. 42.818, ur. 10 września 1887 we Wiedniu, wstąpił 20 sierpnia 1910 w Gracu I. Marcin Maczałek ślusarz, nr centr. 58.238, ur. 27 lutego 1879 w Krakowie, wstąpił 23 lipca 1910 w Fischamend. Józef Strömer stolarz nr centr. 66.012, ur. 19 marca 1886 w Kornenburgu, wstąpił 30 kwietnia 1910 we Wiedniu XVIII. Rudolf Arsenschek nr centr. 81.398, ur. 23 stycznia 1892 w Kötsch, wstąpił 22 stycznia 1910 we Wiedniu XXI/3. Henryk Firich ślusarz maszynowy, nr centr. 93.643, ur 1 sierpnia 1892 w Beska, wstąpił 17 maja 1910 we Wiedniu XV/2. Ludwik Treitler kowal, nr centr. 48.751, ur. 23 sierpnia 1855 w Feistritz, wstąpił 17 lipca 1898 w Thörl.

Zwraca się uwagę wszystkich kierowników stacyj płatniczych, i kasyerów grup miejscowych, by na powyższe legitymacye żadnych zapomóg nie wypłacali.

Właściciel: **Franciszek Domes.** Wydawca: **Ludwik Exner.** Odpowiedzialny redaktor: **Andrzej Teller.** Drukarnia Ludowa w Krakowie.